

HET BELANG VAN DIPLOMA BIJ ZORGVERLATERERS

Laura Gypen, Camille Verheyen, Frank Van Holen, Delphine West, Lara Stas & Johan Vanderfaellie

VRIJE
UNIVERSITEIT
BRUSSEL

INHOUDSTAFEL

INTRODUCTIE

HUIDIG ONDERZOEK

RESULTATEN

CONCLUSIE

VRIJE
UNIVERSITEIT
BRUSSEL

INTRODUCTIE

UITHUISPLAATSING IN VLAANDEREN

PLEEGZORG

Een situatie waarin een kind gedurende een bepaalde tijd inwoont bij en wordt verzorgd door mensen die niet de ouders van het kind zijn. Deze zorg gebeurt in combinatie met professionele begeleiding van het pleegkind, de pleegouders en de biologische ouders door een zorginstelling. Het doel is om optimale levensomstandigheden te creëren voor het kind.

(De Baat & Bartelink, 2012)

RESIDENTIËLE ZORG

Een residentiële voorziening wordt gezien als een complexe sociale en fysieke omgeving waarin kinderen samen opgroeien omdat zij in een pedagogisch ongunstige of onveilige leefsituatie leven. Residentiële zorg is een leefomgeving die is ontworpen om kinderen met gezondheids- en gedragsproblemen behandeling, onderwijs, socialisatie, steun en bescherming te bieden.

(Levrouw, 2018)

Waarom worden kinderen uithuis geplaatst?

Hoe deelnemen?

[Deelnamelink kopiëren](#)

- 1 Ga naar wooclap.com
- 2 Voer de code van het evenement in de bovenste banner in

Evenementcode
DXSQET

- 1 Stuur [@DXSQET](https://twitter.com/DXSQET) naar **0460 200 711**
- 2 Je kan deelnemen

WAT GEBEURT ER ALS DEZE KINDEREN DE ZORG VERLATEN?

Internationale resultaten zijn verontrustend, jongeren die de zorg verlaten:

- Veranderen vaker van school
- Stoppen vaker met school voordat ze een diploma behalen
- Stoppen met school op jongere leeftijd
- Behalen lagere onderwijsresultaten
- Hebben het moeilijker met het vinden en behouden van een job
- Hebben een lager inkomen
- Doen vaker beroep op sociale diensten
- Leven op jongere leeftijd zelfstandig
- Zijn vaker dakloos
- Leven in slechtere woonomstandigheden

Gypen et al. (2017)

ONDERZOEKSVRAGEN

Deze studie **verkent** de **uitkomsten** van **inkomen, tewerkstelling, huisvesting en opleiding van Vlaamse zorgverlaters** en vergelijkt de resultaten tussen alumni van pleegzorg, residentiële zorg en de algemene populatie. Verder onderzoekt de studie het **effect van opleidingsniveau** op de verschillende domeinen en tracht ze te **verklaren welke factoren bijdragen aan hogere opleidingsuitkomsten.**

HET ONDERZOEK

HET ONDERZOEK

Inclusiecriteria voor het grootschalig onderzoek

- ❑ Verblijf van minstens 2 jaar in pleeg- of residentiële zorg
- ❑ Zorg verlaten tussen 17-21 jaar
- ❑ Momenteel niet meer uit huis geplaatst

Originele steekproef

- ❑ Originele data van 365 zorgverlaters tussen 17-27 jaar oud
- ❑ Longitudinaal onderzoek (4 jaar)

Substeekproef

- ❑ Wegens focus op diploma, tewerkstelling, inkomen en huisvesting
- ❑ 220 zorgverlaters tussen 21-27 jaar oud

HET ONDERZOEK

VRAGENLIJST

Samengesteld uit gevalideerde vragenlijsten van de overheid (SILC, vragenlijst voor huishoudens, gezondheidsenquête)

2 delen

- DEEL 1: Huidige situatie (sociale contacten, onderwijs, werk, inkomen, huisvesting, gezondheid, middelenmisbruik, criminaliteit)
- DEEL 2: Demografische gegevens en gezondheidszorgpad + gedachten over hulpverlening

Wetenschappelijk onderzoek

Hoe gaat het met jou?

Zoals je daarnet werd uitgelegd, willen we met behulp van deze vragenlijst nagaan hoe jongeren zoals jij het doen, nadat ze de hulpverlening verlaten.

Deze vragenlijst bestaat uit 2 delen waarbij je steeds een aantal vragen moet beantwoorden. Overloop de vragenlijst van voor naar achter en probeer altijd één antwoord aan te duiden. Als er een vraag is die je niet goed begrijpt, mag je altijd hulp vragen aan de onderzoeker naast je. Het kan zijn dat je sommige vragen niet gemakkelijk vindt om in te vullen. Indien dit het geval is, kan je steeds ondersteuning vragen aan de onderzoeker naast je. Probeer alles naar waarheid in te vullen, dit is heel belangrijk voor het onderzoek. Al je gegevens zullen anoniem verwerkt worden, dit wil zeggen dat niemand, buiten de onderzoeker, toegang heeft tot jou antwoorden. Jouw antwoorden zullen ook voor jou persoonlijk **geen enkel gevolg** hebben.

De vragenlijst invullen zal ongeveer een uurtje duren. Halverwege de vragenlijst staat een groene lijn, neem op deze moment even pauze. Drink iets, doe een babbeltje met de begeleider naast je, ontspan even, ... Nadien kan je terug met volle aandacht beginnen!

Bedankt voor je medewerking!
Met vriendelijke groeten,

Laura Gypen

DEEL 1: HOE GAAT HET MET JOU?

In het eerste deel van de vragenlijst vind je een aantal vragen met betrekking tot je huidige situatie. Probeer de vragen zo eerlijk mogelijk te beantwoorden. Sommige vragen zijn misschien moeilijk in te vullen. De onderzoeker naast je kan je hierbij mogelijk helpen. Aarzel niet om hulp te vragen.

Zoals eerder gezegd zullen alle gegevens vertrouwelijk behandeld worden en hebben jou antwoorden op deze vragenlijst geen enkel gevolg voor jou persoonlijk. De antwoorden worden enkel en alleen voor het onderzoek gebruikt, niemand anders krijgt inzage in deze documenten.

Indien een vraag niet duidelijk is, aarzel dan niet om aan de onderzoeker naast je extra uitleg of hulp te vragen.

Alle antwoorden worden op een strikt vertrouwelijke manier verwerkt.

Naam: .....

Geboortedatum: ..... / ..... / .....

Leeftijd: .....

Geslacht: Man Vrouw

RESULTATEN

RESULTATEN

STEEKPROEF (N=220)

	Pleegzorg (N=138)	Residentiële zorg (N=82)	
Geslacht	 29,73% 70,37%	 43,98% 56,12%	$\chi^2 (1) = 4.55, p < .05$
Leeftijd	21-26 jaar X=22,04 SD=1,15	21-27 jaar X=22,54 SD=1,43	$U = 4627, z = -2.35, p < .05$
Aantal plaatsingen	1-7 X=1,73 SD=1,11	1-15 X=3,98 SD=3,31	$U = 2358, z = -6.81, p < .01$
Leeftijd bij eerste plaatsing	0-18 jaar X=7,80 SD=6,08	0-16 jaar X=10,22 SD=5,44	$U = 4227, z = -2.85, p < .01$
Einde van plaatsing	15-25 jaar X=20,09 SD=1,68	16-21 jaar X=18,40 SD=1,24	$U = 2423, z = -7.05, p < .01$
Duur van de plaatsing	2-21 jaar X=12,27 SD=6,12	2-21 jaar X=8,33 SD=5,46	$U = 3383, z = -4.74, p < .01$
Individuele sessies	29,9%	45,1%	$\chi^2 (1) = 5,171, p < .05$
Contextbegeleiding	36%	37%	$\chi^2 (1) = 0.82, p > .05$

RESULTATEN

ONDERWIJS

Hoogst behaalde diploma	Pleegzorg * (N = 93)	Residentiële zorg * (N = 66)	Populatie * (N = 3133)
Geen diploma – Enkel lagere school – Lager secundair onderwijs	17,2%	39,4%	8,6%
Secundair onderwijs	82,8%	60,6%	91,4%

RESULTATEN

ONDERWIJS

Hoogst behaalde diploma	Pleegzorg * (N = 93)	Residentiële zorg * (N = 66)	Populatie * (N = 3133)
Geen diploma	2,20%	10,60%	2,00%
Lagere school	3,20%	9,10%	1,90%
Lager secundair onderwijs	11,80%	19,70%	4,70%
Secundair onderwijs	71,00%	53,00%	34,80%
Bachelor	10,80%	6,10%	38,50%
Master	1,10%	1,50%	18,10%
Andere	4,30%	6,10%	0,00%

RESULTATEN

HUISVESTING

	Pleegzorg (N=136)	Residentiële zorg (N=81)	Populatie* (N=3048)
Dakloos (geweest)	14,5%	12,4%	2,9%

Definitief model: $X^2(2) = 13.46$, $p < .001$, Nagelkerke $R^2 = .17$

Variabele	Enkelvoudig		Meervoudig	
	Wald	Exp(β)	Wald	Exp(β)
Aantal plaatsingen	8.54	1.27**	4.69	1.20*
Hoogst behaalde diploma	6.42	.57**	5.63	.56*

Opmerking: Stapsgewijze binaire logistische regressie met achterwaartse eliminatie; Afhankelijke variabele: Dakloosheid (n=217); Onafhankelijke variabelen: Hoogst behaalde diploma, geslacht, soort zorg, start zorg, leeftijd van zorg verlaten, aantal jaren in zorg, aantal plaatsingen, individuele therapie, gezinstherapie

RESULTATEN

TEWERKSTELLING

	Pleegzorg (N=137)	Residentiële zorg* (N=66)	Populatie (N=3133)
Niet tewerkgesteld	16,10%	27%	11,80%

Definitief model: $X^2(3) = 13.83, p < .01, \text{Nagelkerke } R^2 = .13$

Variabele	Enkelvoudig		Meervoudig	
	Wald	Exp(β)	Wald	Exp(β)
Soort zorg	3.19	1.94	1.24	1.56
Individuele therapie bij psycholoog	4.33	.21*	3.28	.25
Hoogst behaalde diploma	7.87	.59**	4.46	.74*

Opmerking: Stapsgewijze binaire logistische regressie met achterwaartse eliminatie; Afhankelijke variabele: In loondienst zijn (n=203), Onafhankelijke variabelen: Hoogst behaalde diploma, geslacht, soort zorg, start zorg, leeftijd van zorg verlaten, aantal jaren in zorg, aantal plaatsingen, individuele therapie, gezinstherapie

RESULTATEN

INKOMEN

	Pleegzorg (N = 133)	Residentiële zorg (N = 81)	Populatie * (N=6580)
Maandelijks inkomen	1.100 €	1.054 €	1.724,58 €

Definitief model: $F(2.151) = 7.32, p < .001, R^2 = .08$

Variabele	Enkelvoudig		Meervoudig	
	Beta	t	B/Beta	t
Geslacht	-.21	-2.66***	-315.72/-.21	-2.72**
Hoogst behaalde diploma	.21	2.63**	159.28/.22	2.78**

Opmerking: Lineaire regressie (backwards); Afhankelijke variabele: maandelijks inkomen (n=214), Onafhankelijke variabelen: Hoogst behaalde diploma, geslacht, soort zorg, start zorg, leeftijd van zorg verlaten, aantal jaren in zorg, aantal plaatsingen, individuele therapie, gezinstherapie

Opmerking: Ordinale logistische regressie; Afhankelijke variabele: hoogst behaalde diploma van zorgverlaters die niet meer naar school gaan (n=160); Onafhankelijke variabelen: Leeftijd, geslacht, type zorg, start zorg, aantal jaren in zorg, aantal plaatsingen, individuele therapie, gezinssessies, plaatsing vanwege emotionele problemen, gedragsproblemen, persoonlijkheidsstoornis, ontwikkelingsstoornis, psychische problemen, middelenmisbruik, onvoldoende opvoedingsvaardigheden, problemen in de ouder-kindinteractie, mishandeling, verwaarlozing, misbruik, instabiele opvoedingssituatie, ouderproblemen, familieproblemen, ouders met middelenmisbruik, problemen met de sociale omgeving van ouders.

RESULTATEN

DE SLEUTELPOSITIE VAN ONDERWIJS, HOE ONDERWIJSRESULTATEN VERBETEREN?

Definitief model: $X^2(6) = 6.34$, $p < .001$, $Adj. R^2 = .18$

Variabele	Univariaat		Multivariaat	
	Beta	t	Beta	t
Soort zorg	-.25	-3.24**	-.18	-2.14*
Plaatsing owv emotionele problemen	-.17	-2.11*	-.20	-2.70**
Plaatsing owv mishandeling	-.17	-2.17*	-.09	-1.04
Plaatsing owv druggebruik ouders	-.18	-2.21*	-.22	-2.78**
Individuele therapie bij psycholoog	.21	2.64**	.30	3.68***
Aantal plaatsingen	-.24	-3.04**	-.17	-2.00*

Opmerking: Ordinale logistische regressie; Afhankelijke variabele: hoogst behaalde diploma van zorgverlaters die niet meer naar school gaan (n=160); Onafhankelijke variabelen: Leeftijd, geslacht, type zorg, start zorg, aantal jaren in zorg, aantal plaatsingen, individuele therapie, gezinssessies, plaatsing vanwege emotionele problemen, gedragsproblemen, persoonlijkheidsstoornis, ontwikkelingsstoornis, psychische problemen, middelenmisbruik, onvoldoende opvoedingsvaardigheden, problemen in de ouder-kindinteractie, mishandeling, verwaarlozing, misbruik, instabiele opvoedingssituatie, ouderproblemen, familieproblemen, ouders met middelenmisbruik, problemen met de sociale omgeving van ouders.

DISCUSSIE

RESULTATEN OP LANGE TERMIJN

- ❑ Kinderen uit de algemene populatie behalen significant hogere diploma's dan jeugdzorgverlaters. Vooral een diploma in hoger onderwijs is zeldzaam voor beide types zorgverlaters. Kinderen uit pleegzorg behalen hogere diploma's dan hun leeftijdsgenoten uit residentiële zorg.
- ❑ Jongeren uit residentiële zorg (27%) worden vaker met werkloosheid geconfronteerd dan jongeren uit pleegzorg (16,10%) of jongeren uit de algemene populatie (11,8%).
- ❑ Zorgverlaters verdienen significant minder dan hun leeftijdsgenoten van de algemene populatie (€1724). Er is geen verschil tussen pleegzorg (€1100) en residentiële zorg (€1054).
- ❑ Zowel jongeren uit de pleegzorg (59,6%) als jongeren uit de residentiële zorg (76,5%) leven vaker zelfstandig tussen de leeftijd van 21-27 jaar dan leeftijdsgenoten uit de algemene populatie (31,2%). Ze worden ook vaker geconfronteerd met dakloosheid.

SLEUTELPOSITIE VAN ONDERWIJS

- ❑ Zoals verwacht speelt het opleidingsniveau een significante rol in het voorspellen van latere tewerkstelling, inkomen en het risico op dakloosheid
- ❑ Andere variabelen die bijdragen aan betere uitkomsten op bovenstaande domeinen zijn individuele sessies met een psycholoog tijdens de uithuisplaatsing en zo weinig mogelijk herplaatsingen
- ❑ Implicaties voor de praktijk en het beleid
  - ❑ Om de uitkomsten op onderwijs te verbeteren, moet het aantal herplaatsingen zo veel mogelijk beperkt worden en moeten individuele sessies met een psycholoog en contextbegeleiding aangeboden worden
  - ❑ Zorgverlaters uit de residentiële zorg verdienen extra aandacht owv hun verlaagde schoolprestaties
  - ❑ Beide types zorgverlaters verdienen extra aandacht van school, onderwijsondersteuning, leesmoeders, etc.

Implicaties

❑ **Beperk het aantal plaatsingsveranderingen**

- ❑ Extra ondersteuning bieden aan pleegouders en verzorgers (vooral aan degenen die werken met kinderen met gedragsproblemen)
- ❑ Goede matchingprocedures voorzien (vergroot de plaatsingskansen)
- ❑ Bereid pleegouders en hun biologische kinderen voor op de komst van het pleegkind
- ❑ Betrek het pleegkind bij de beslissingen die over hem/haar gemaakt worden

❑ **Extra ondersteuning bieden tijdens de 'emerging adulthood'**

- ❑ Verbeter de samenwerking tussen verschillende hulpverleners
- ❑ Nazorg verlenen, nazorg organiseren
- ❑ Zorg voor mentorprogramma's

❑ **Investeer in het opleidingsniveau**

- ❑ Plaatsingswijzigingen beperken
- ❑ Creëer een netwerk van alumni en sympathisanten rondom de zorgverlater
- ❑ Monitoren van het welzijn van ex-pleegkinderen in het onderwijs

BEPERKINGEN?

- ❑ Zorgverlaters zijn moeilijk te bereiken. Is de steekproef voldoende representatief?
- ❑ Geslacht (overwegend vrouwelijke participanten)
- ❑ Bereikt het onderzoek voornamelijk “the good ones”?
- ❑ De antwoorden kunnen mogelijks vertekend zijn (bias)
  - ❑ Intelligentie
  - ❑ Aanwezigheid van de onderzoeker?
  - ❑ Subjectieve vragen?